



Briselē, 10.8.2021.
COM(2021) 462 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Cūkgaļas, mājputnu, aitas un kazas gaļas izcelsmes valsts vai izcelsmes vietas obligātās
norādes izvērtējums**

1. IEVADS

Ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 1337/2013¹ (turpmāk “regula”) atbilstoši Regulas (ES) Nr. 1169/2011² 26. panta 2. punkta b) apakšpunktam no 2015. gada 1. aprīļa ir ieviesta obligāta cūkgaļas, mājputnu, aitas un kazas gaļas izcelsmes valsts vai izcelsmes vietas norāde.

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1169/2011 26. panta 4. punktu Komisija piecu gadu laikā pēc jauno noteikumu piemērošanas iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā izvērtēta minēto gaļas produktu izcelsmes valsts vai izcelsmes vietas obligātā norāde.

Šis ziņojums koncentrējas uz regulas īstenošanu un ietekmi tādos aspektos kā rezultativitāte, efektivitāte, saskaņotība, relevantums un ES pievienotā vērtība.

Citi apsvērumi, kas saistīti ar vispārīgo jautājumu par izcelsmes vietas marķējumu un tā iespējamu piemērošanu citām produktu kategorijām (nefasētai gaļai vai gaļai, ko izmanto par sastāvdaļu gaļas izstrādājumos un pārstrādes produktos), nav aplūkoti, jo uz tiem attieksies īpaši ietekmes novērtējumi, kurus Komisija veiks saistībā ar stratēģiju “No lauka līdz galdam”³.

2. KONTEKSTS UN TIESISKAIS REGULĒJUMS

Regula (ES) Nr. 1169/2011 ir pamats tam, lai, ņemot vērā patērētāju uztveres atšķirības un vajadzību pēc informācijas, saistībā ar informāciju par pārtikas produktiem garantētu patērētāju tiesību aizsardzību augstā līmenī un vienlaikus nodrošinātu netraucētu iekšējā tirgus darbību. Attiecībā uz svaigu, atdzesētu un saldētu cūkgaļu, aitas, kazas un mājputnu gaļu tajā noteikts, ka izcelsmes valsts vai izcelsmes vietas norādīšana ir obligāta, un Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktu, kurā noteikti konkrēti noteikumi.

¹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 1337/2013 (2013. gada 13. decembris), ar ko paredz noteikumus par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1169/2011 attiecībā uz izcelsmes valsts un izcelsmes vietas norādīšanu svaigai, atdzesētai un saldētai cūkgaļai, aitu, kazu un mājputnu gaļai (OV L 335, 14.12.2013., 19. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1169/2011 (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp.).

³ Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā (COM(2020) 381 final); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52020DC0381>.

Šis pienākums attiecas uz jebkādu izcirstu, neapstrādātu un fasētu svaigu, atdzesētu un saldētu gaļu, arī malto gaļu.

Ietekmes novērtējumā, kas tika veikts, gatavojot minēto tiesību aktu⁴, Komisija apsvēra trīs politikas risinājumus: vienkāršo modeli ar norādi “ES” / “ārpus ES”, starpposma modeli ar obligātu audzēšanas valsts un nokaušanas valsts norādīšanu marķējumā un liellopu gaļas marķēšanas modeli, kas ietver arī obligātu dzimšanas valsts norādi. Izejot no situācijas, kad patērētājiem netika sniegta nekāda informācija par izcelsmes valsti vai izcelsmes vietu, tika izvēlēts starpposma modelis, jo tas tika uzskatīts par optimālu, lai sniegtu patērētājiem pareizu, skaidru un lietderīgu informāciju par gaļas izcelsmi un vienlaikus izvairītos no pārmērīga administratīvā sloga uzņēmējiem un kompetentajām iestādēm.

Ar regulu izveidotā tiesiskā regulējuma galvenie elementi ir šādi:

- 1) izsekojamības sistēma (3. pants), kas nodrošina uzticamas informācijas nodošanu visā piegādes ķēdē līdz pat galapatērētājiem;
- 2) noteikumi par partiju veidošanu (4. pants), jo tie var būtiski ietekmēt ierasto darbplūsmu un sagādes praksi;
- 3) kritēriji, pēc kādiem ražošanas posmus sasaista ar marķējumā norādīto informāciju (5. pants), jo dzīvniekus bieži audzē vairākās valstīs;
- 4) vajadzība nodrošināt elastību attiecībā uz malto gaļu vai atgriezumiem (7. pants): šīm produktu kategorijām piemēro īpašus vienkāršotus noteikumus, jo ražošanas apjomi un pārstrādes ķēde apgrūtina dažādu partiju fizisku nošķiršanu.

Kopš 2015. gada 1. aprīļa regula ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

3. IZVĒRTĒŠANA

Šā ziņojuma pamatā lielā mērā ir Komisijas dienestu darba dokuments “Evaluation of the mandatory indication of the country of origin or place of provenance for fresh, chilled and frozen meat of swine, sheep, goats and poultry” (Izvērtējums par svaigas, atdzesētas

⁴ Ietekmes novērtējums “Mandatory Origin Indication for Unprocessed Pig, Poultry, Sheep and Goat Meat” (Obligāta nepārstrādātas cūkgaļas, mājputnu, aitas un kazas gaļas izcelsmes norāde). Ārējais pētījums “Study on mandatory origin labelling for pig, poultry and sheep and goat meat” (Pētījums par obligāto cūkgaļas, mājputnu, aitas un kazas gaļas izcelsmes marķējumu); https://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/origin-labelling-2013_en.

un saldētas cūkgaļas, aitas, kazas un mājputnu gaļas izcelsmes valsts un izcelsmes vietas obligāto norādi)⁵, kurā sniegta detalizēta informācija par pierādījumu vākšanā izmantoto metodiku, kā arī par izvērtēšanu.

Turklāt *AGRI* ĢD iekšējā izvērtējuma vajadzībām ārējam līgumslēdzējam pasūtīja ārēju pētījumu⁶, un laikā no 2019. gada 9. decembra līdz 2020. gada 2. martam notika sabiedriskā apspriešana⁷.

Savāktie pierādījumi tika izmantoti, lai izvērtētu regulu tādos aspektos kā rezultativitāte, efektivitāte, saskaņotība, relevantums un ES pievienotā vērtība.

3.1 Regulas rezultativitāte un efektivitāte

Tika izskatīti šādi aspekti:

- 1) tas, cik lielā mērā uzņēmējiem bija jāmaina esošā izsekojamības sistēma un sagādes stratēģijas, kāda bija partijām noteikto prasību ietekme un vai šie trīs aspekti ietekmēja izmaksas;
- 2) regulas ietekme uz dažādiem pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem, uz administratīvo slogu un radītajām papildu izmaksām, kā arī tas, vai izmaksas tika nodotas tālāk galapatērētājiem;
- 3) tas, kādā mērā kompetentās iestādes var verificēt informāciju;
- 4) tas, kādā mērā patērētājiem tiek sniegta skaidra un pareiza informācija;
- 5) pozitīvā/negatīvā ietekme uz ES vienoto tirgu un uz gaļas tirgus iespējamo renacionalizāciju;
- 6) materiālo un nemateriālo ieguvumu apzināšana.

1. Vajadzība veikt izmaiņas pastāvošajās sistēmās un stratēģijās un ietekme uz uzņēmējiem

⁵ Komisijas dienestu darba dokuments “Evaluation of mandatory indication of country of origin labelling for certain meats” (Izvērtējums par obligātu izcelsmes valsts norādīšanu konkrētu gaļas veidu marķējumā), SWD(2021) 218.

⁶ *Agra Ceas Consulting SA / IHS Market un Areté Srl*: “Evaluation study of mandatory country of origin labelling for certain meats”, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cmef/products-and-markets/mandatory-indication-country-origin-labelling-certain-meats_en.

⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1892-Evaluation-of-mandatory-country-of-origin-labelling-for-certain-meats/public-consultation>.

Pastāvošās izsekojamības sistēmas, kas izveidotas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 178/2002⁸ un arī saskaņā ar tiesību aktiem par lauksaimniecības dzīvnieku identifikāciju un reģistrāciju⁹, kopumā spēj nodrošināt visu vajadzīgo informāciju, lai uzņēmēji izcelsmes valsti vai izcelsmes vietu gaļas marķējumā varētu norādīt pareizi. Gan kompetentās iestādes, gan piegādes ķēdes uzņēmumi sniegto informāciju uzskata par uzticamu.

Galvenā atšķirība starp prasībām, kas attiecas uz izsekojamības informāciju un uz izcelsmes marķējuma informāciju, ir saistīta ar šīs informācijas pieklūstamību: izsekojamības informācija parasti netiek prasīta uzreiz, tāpēc var būt nepieciešamas sarežģītākas informācijas sistēmas, lai pieklūtu marķēšanai vajadzīgajai informācijai par izcelsmi. Izvērtēšanā netika gūti nekādi pierādījumi, ka saskaņā ar izsekojamības noteikumiem iegūtā informācija ir nepietiekama, lai izpildītu regulā noteiktās marķēšanas prasības. Iesaistītās personas izteica pārliecību, ka izsekojamības sistēma darbojas rezultatīvi.

Lai ievērotu jaunus noteikumus, uzņēmējiem bija jāveic tikai minimālas izmaiņas izsekojamības sistēmās, kas jau tiek izmantotas. Šīs izmaiņas galvenokārt bija vērstas uz pārtikas apritē savāktās informācijas pareizu nodošanu un iekšējās sistēmas pielāgošanu, lai nodrošinātu dzīvo dzīvnieku un gaļas produktu pienācīgu nošķiršanu. Minētās izmaiņas galvenokārt bija jāveic uzņēmējiem, kuru darbība ir saistīta gan ar vietējiem, gan ar importētiem dzīvniekiem un/vai gaļu.

Vairums uzņēmēju, kuri dzīvniekus un gaļu iepērk vairākās valstīs, savu sagādes praksi nemainīja, bet gan uzlaboja dzīvo dzīvnieku un gaļas nošķiršanas sistēmu, lai nodrošinātu pienācīgu marķēšanu. Tāpat attiecībā uz partijām noteiktās prasības¹⁰ sagādes praksi neietekmēja, jo izmantotās standartprocedūras vairumā gadījumu jau ietvēra skaidrus noteikumus par partiju veidošanu, kas pieņemti izsekojamības nolūkos.

Dažādadajās aptaujās uzņēmēji dažkārt ziņoja par, viņuprāt, zināmu nelabvēlīgu ietekmi:

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 031, 1.2.2002., 1. lpp.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1760/2000 (2000. gada 17. jūlijs), ar ko izveido liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un paredz liellopu gaļas un liellopu gaļas produktu marķēšanu, kā arī atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 820/97 (OV L 204, 11.8.2000., 1. lpp.); Padomes Direktīva 2008/71/EK (2008. gada 15. jūlijs) par cūku identificēšanu un reģistrēšanu (OV L 213, 8.8.2008., 31. lpp.);

Regula (EK) Nr. 21/2004 (2003. gada 17. decembris), ar ko izveido aitū un kazu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1782/2003 un Direktīvas 92/102/EEK un 64/432/EEK (OV L 005, 9.1.2004., 8. lpp.).

¹⁰ Saskaņā ar definīciju, kas dota Īstenošanas regulas (ES) Nr. 1337/2013 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā, "partija" ir gaļa, kura ar kaulu vai bez tā izcirstā vai neizcirstā vai samaltā vai nesamaltā veidā iegūta no vienas sugas dzīvniekiem (cūkām, aītām, kazām vai mājputniem) un kura ir izcirsta, malta vai iepakota praktiski identiskos apstākļos.

– regula varētu veicināt patērētāju uzskatu, ka importēti produkti ir zemākas kvalitātes, tāpēc uzņēmēji tos arvien vairāk izmanto gaļas pārstrādes rūpniecībā, nevis pārdod patēriņam svaigā veidā;

– iespējama piegādes elastības zaudēšana, jo deficīta periodos nav iespējams viegli pāriet uz sadarbību ar piegādātājiem no citām dalībvalstīm.

Tomēr, veicot izvērtēšanu, netika rasti sistemātiski un skaitliski izsakāmi pierādījumi par šādu nelabvēlīgu ietekmi, uz kuru daži uzņēmēji bija norādījuši piegādes ķēdes dalībnieku aptaujā.

2. Ietekme uz izmaksām un jauns administratīvais slogs

Piegādes ķēdes dalībnieku aptaujā un gadījumu analīzē tika konstatēts, ka veiktajām izmaiņām ir tikai neliela ietekme uz izmaksām, jo izmaksas, kas jau tiek segtas saistībā ar vispārējiem izsekojamības noteikumiem, absorbē izmaksas, kas rodas jauno noteikumu īstenošanā. Sniegtās aplēses liecina, ka izmaksu palielinājums bija robežās no niecīgām vērtībām līdz maksimāli 2 % cūkgaļas un mājputnu gaļas piegādes ķēdē, savukārt attiecībā uz aitas/kazas gaļas sektoru sniegt aplēses nebija iespējams.

Šādi minimāli izmaksu palielinājumi netika nodoti tālāk piegādes ķēdē, un pētījumā netika gūti pierādījumi, ka regulas īstenošanas rezultātā patēriņa cenas būtu palielinājušās.

Tika atzīts, ka regulas radītais jaunais administratīvais slogs ir ļoti mazs: izsekojamības sistēmas jau bija ieviestas pirms šīs regulas stāšanās spēkā, un uzņēmēji ar kompleksām sagādes stratēģijām varēja izvēlēties izmantot vienkāršotas marķējuma norādes, tāpēc atbilstības nodrošināšanai vajadzīgās izmaiņas bija minimālas. Attiecībā uz malto gaļu un atgriezumiem noteiktās atkāpes ļāva uzņēmējiem ar kompleksām sagādes stratēģijām izvēlēties vienkāršotas marķēšanas stratēģijas.

3. Kādā mērā kompetentās iestādes var verificēt informāciju

Kompetentās iestādes un uzņēmēji par sistemātiskām grūtībām vai problēmām regulas īstenošanā neziņoja. Turklāt kompetentajām iestādēm, verificējot regulā noteikto prasību ievērošanu, nekādas īpašas problēmas neradās, jo īpaši sakarā ar prasību par audzēšanas periodu.

4. Patērētājiem sniegtās informācijas kvalitāte

Patērētāju aptauja parādīja, ka cūkgaļas, mājputnu, aitas un kazas gaļas iegādē izcelsmes valsts ir svarīgs aspekts. Lielākā daļa patērētāju dod priekšroku vietējas izcelsmes gaļai un uzskata, ka viņu valstī ražotā gaļa ir drošāka vai kvalitatīvāka, un apmierinātības līmenis par marķējumā norādīto informāciju bija kopumā augsts.

Tomēr aptauja parādīja, ka respondenti vāji izprot terminus “*audzēts [kur]*” un “*izcelsme*”. Lielākā daļa patērētāju terminus “*audzēts [kur]*” mēdz interpretēt kā valsti, kurā dzīvnieks pavadījis visu savu dzīvi, vai kā dzīvnieka dzimšanas valsti. Tāpēc dažiem patērētājiem var šķist, ka marķējums viņus (netīši) maldina attiecībā uz audzēšanas periodu. Tam par iemeslu galvenokārt ir skaidras komunikācijas un konkrētu zināšanu trūkums, nevis pati regula.

5. Ietekme uz iekšējo tirdzniecību

Lai pētītu iespējamo ietekmi uz ES iekšējo tirdzniecību un iespējamu tirgus renacionalizāciju, tika analizētas tirdzniecības plūsmas pirms un pēc regulas stāšanās spēkā. Pēc regulas stāšanās spēkā dzīvu dzīvnieku un gaļas ES iekšējās tirdzniecības plūsmas būtiski nemainījās, un tam var būt divi galvenie iemesli:

- attiecīgajos sektoros dzīvus dzīvniekus importē tādā vecumā, kas marķējumā doto galīgo audzēšanas vietas norādi neietekmē;
- vietējās izcelsmes gaļas tirgus daļa mazumtirdzniecības tirgū bija liela jau pirms regulas stāšanās spēkā.

6. Materiālie un nemateriālie ieguvumi

Attiecībā uz ieguvumiem, kas izriet no regulas stāšanās spēkā, vairāk nekā puse uzņēmēju, ar kuriem notika apspriešanās, par konkrētiem materiāliem ieguvumiem no regulas īstenošanas neziņoja; tikai dažās dalībvalstīs (IE, EL, DE, DK) daži uzņēmēji no cūkgaļas sektora ziņoja par nedaudz lielāku piekļuvi vietējam tirgum, taču augstākas ražotāju cenas tā rezultātā panāktas netika. Uzņēmēji no citām dalībvalstīm par izmaiņām vietējā tirgus dinamikā neziņoja. Attiecībā uz nemateriālajiem ieguvumiem visbiežāk tika ziņots par labāku pārredzamību un attiecīgi lielāku patērētāju paļāvību un uzticēšanos.

3.2 Regulas saskaņotība ar citiem noteikumiem un regulām

Šīs regulas galvenais mērķis ir nodrošināt patērētājiem skaidru, pareizu un jēgpilnu informāciju par svaigas, atdzesētas un saldētas cūkgaļas, aitas, kazas un mājputnu gaļas izcelsmi, un tas ir saistīts ar mērķiem, kas noteikti Regulā (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem.

Tāds pats mērķis ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1760/2000, ar ko izveido liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un paredz liellopu gaļas un liellopu gaļas produktu marķēšanu; šajā ziņā abas minētās regulas ir pilnīgi saskanīgas, lai gan Regulas (EK) 1760/2000 darbības joma ir plašāka, kā aprakstīts tālāk.

Lielākā daļa respondentu piegādes ķēdes dalībnieku aptaujā nenorādīja uz neatbilstību vai pretrunām starp Regulā (ES) Nr. 1337/2013 noteiktajiem mērķiem un citos ES tiesību aktos noteiktajiem mērķiem.

Neliela daļa respondentu ziņoja par iespējamu neatbilstību vai pretrunām starp obligāto izcelsmes valsts marķējumu un mērķi nodrošināt netraucētu vienotā tirgus darbību, jo izcelsmes marķējums varētu izraisīt tirgu renacionalizāciju. Tomēr reālas ES tirgus dinamikas izmaiņas konstatētas netika un analīze apliecināja, ka nav pierādījumu tam, ka regula būtu veicinājusi vai kavējusi vienotā tirgus netraucētu darbību.

Noteikumi par liellopu gaļas izcelsmes marķējumu ir atšķirīgi un stingrāki nekā citiem gaļas veidiem piemērojamie noteikumi, un daži uzņēmēji to minēja kā iespējamu neatbilstību. Faktiski liellopu gaļas marķējumā vienmēr ir iekļauta dzimšanas valsts norāde, kas regulā nav paredzēta, izņemot gadījumus, kad izmanto apzīmējumu “*izcelsme*” un tāpēc attiecīgi norāda informāciju par dzimšanas valsti.

Tomēr būtu jāņem vērā, ka noteikumi par liellopu gaļas izcelsmes marķējumu, kas paredzēti Regulā (EK) Nr. 1760/2000, tika pieņemti uzreiz pēc govju sūkļveida encefalopātijas krīzes ar sabiedrības veselību un pārtikas drošumu saistītu iemeslu dēļ, lai atjaunotu patērētāju uzticību pēc šiem smagajiem tirgus satricinājumiem. Tāpēc to mērķi bija plašāki par šajā regulā noteiktajiem un prasīja stingrāku pieeju¹¹.

Tāpat izvērtējuma pētījumā netika konstatēta definīciju, izsekojamības un marķēšanas prasību nesaskanība ar citiem ES tiesību aktiem.

¹¹ Detalizētu analīzi skatiet ziņojumā “Evaluation of EU beef labelling rules” (ES liellopu gaļas marķēšanas noteikumu izvērtējums); <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bda60704-8451-11e5-b8b7-01aa75ed71a1>.

Kas attiecas uz atkāpēm, kuras atļautas importētas gaļas, maltās gaļas un atgriezumu gadījumā, Regulā (EK) Nr. 1760/2000 noteiktās atkāpes attiecībā uz liellopu gaļu atšķiras no atkāpēm, kas noteiktas Regulā (ES) Nr. 1337/2013, un to pamatā nav vienkāršotās izcelsmes norādes “ES / ārpus ES” sistemātisks lietojums.

Tomēr aptaujās šīs atšķirības netika uzskatītas par būtiskām un lielais pozitīvo viedokļu pārsvars gan no piegādes ķēdes ieinteresēto personu, gan kompetento iestāžu puses ļauj secināt, ka regulā noteiktās atkāpes šādiem gaļas veidiem ir piemērotākas reālajai ražošanas situācijai maltās gaļas sektorā.

Piegādes ķēdes dalībnieku aptaujā faktiski netika identificētas nekādas neatbilstības salīdzinājumā ar atkāpēm attiecībā uz marķējumu, kas noteiktas citos attiecīgajos ES tiesību aktos.

Jo īpaši vienkāršotās izcelsmes norādes “ES / ārpus ES” izmantošana, kas regulā ir atļauta attiecībā uz malto gaļu un atgriezumiem, ir atļauta vēl dažiem citiem produktu veidiem (medum, svaigiem augļiem un dārzeņiem, olīveļļām)¹², ko bieži iegūst no vairāk vai mazāk sarežģītām tādu galveno sastāvdaļu kombinācijām, kuru izcelsme ir vairākas ES un trešās valstis, kas turklāt var samērā bieži mainīties, tādējādi apgrūtinot dažādas izcelsmes produktu nošķiršanu vai padarot to bezjēdzīgu.

Visbeidzot, vienkāršotā izcelsmes norāde “ES / ārpus ES” ir arī viena no iespējām, kā norādīt pārtikas produkta galvenās sastāvdaļas izcelsmes valsti vai izcelsmes vietu saskaņā ar Regulas (ES) 2018/775¹³ 2. pantu, ja galvenās sastāvdaļas izcelsmes vieta atšķiras no galaprodukta izcelsmes vietas. Tā kā malto gaļu un atgriezumus izmanto par galvenajām sastāvdaļām daudzos izstrādājumos, Regulā (ES) Nr. 1337/2013 un Regulā (ES) 2018/775 noteiktās prasības šķiet pilnīgi saskanīgas.

3.3 Regulas relevantums

¹² Direktīva 2001/110/EK par medu (OV L 147, 31.5.2001., 41. lpp.), Regula (ES) Nr. 543/2011 par svaigiem augļiem un dārzeņiem (OV L 157, 15.6.2011., 1. lpp.) un Regula (ES) Nr. 29/2012 par olīveļļu (OV L 12, 14.1.2012., 14. lpp.).

¹³ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2018/775, ar kuru paredz noteikumus, kā attiecībā uz noteikumiem par pārtikas produkta galvenās sastāvdaļas izcelsmes valsti vai izcelsmes vietas norādīšanu piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem 26. panta 3. punktu (OV L 131, 29.5.2018., 8. lpp.).

Piegādes ķēdes dalībnieku aptauja un patērētāju aptauja uzskatāmi parādīja, ka skaidras, pareizas un jāpildīgas informācijas sniegšana patērētājiem joprojām ir ļoti nozīmīga. Tas atbilst pašreizējai politiskajai diskusijai par izcelsmes marķēšanas pienākuma iespējamu piemērošanu plašākam produktu kategoriju kopumam. Tāpat, taču mazāk uzsvērti, tiek uzskatīts, ka joprojām nozīmīgs mērķis ir novērst nevajadzīgu slogu uzņēmējiem, tirdzniecībai, pārvaldes iestādēm un videi.

Gandrīz trīs ceturtdaļas respondentu piegādes ķēdes dalībnieku aptaujā neminēja jaunas vajadzības, kas būtu radušās kopš šīs regulas izstrādes. Jaunās vajadzības, kuras identificēja respondentu mazākums, var apkopot šādi:

- prasības par obligātu izcelsmes marķēšanu plašāka piemērošana pārtikas un ēdināšanas pakalpojumu nozarēs, izstrādājumiem un gaļai, ko izmanto par pārstrādātas pārtikas sastāvdaļu;
- nefasētas gaļas iekļaušana to kategoriju kopumā, kurām obligāti būtu jānorāda izcelsmes informācija;
- truša gaļas iekļaušana.

Viedokļi par šādām jaunām vajadzībām nav plaši izplatīti, un daži no tiem (piem., par truša gaļas iekļaušanu) saskaņā ar pašreizējo juridisko pamatu (Regula (ES) Nr. 1169/2011) nav paredzēti.

Situācijas attīstības analīze liecina, ka pārtikas iegādei arvien vairāk tiek izmantots internets (iepirkšanās tiešsaistē). Tāpēc arī vajadzība gādāt par to, lai uzticama informācija būtu pieejama tiešsaistē, tiek atzīta par svarīgu faktoru, kam jāpievēršas nākamajos gados.

Noslēgumā jāatzīmē, ka lielākā daļa respondentu piegādes ķēdes ieinteresēto personu aptaujā un valsts kompetento iestāžu aptaujā uzskatīja, ka šī regula joprojām ir “pilnībā” vai “lielā mērā” relevanta.

3.4 Regulas ES pievienotā vērtība

Lai novērtētu pievienoto vērtību, ko rada ES regula par attiecīgo gaļas veidu izcelsmes valsts vai izcelsmes vietas obligātu marķējumu, tika pētīti šādi aspekti:

- tas, vai dalībvalstis būtu ieviesušas līdzīgus noteikumus, ja šīs regulas nebūtu, un nesaskaņotas sistēmas iespējamā ietekme;
- ieguvumi iekšējā tirgū, ko rada šajā regulā paredzētie saskaņotie noteikumi;

- izvērtējums par esošajiem valsts noteikumiem, kurus dalībvalstis ieviesušas papildus noteikumiem, kas paredzēti Regulā (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un regulā, uz kuru attiecas šis ziņojums, kā arī šādu noteikumu pieņemšanas iemesli.

To kompetento iestāžu skaits, kuras uzskatīja, ka gadījumā, ja šīs regulas nebūtu, tās, iespējams, būtu ieviesušas valsts noteikumus, bija aptuveni vienāds ar to iestāžu skaitu, kuras uzskatīja, ka tās šādus noteikumus ieviesušas nebūtu.

Dalībvalstis, kuras būtu ieviesušas noteikumus, par galveno šādas rīcības iemeslu norādīja patērētāju pieprasījumu pēc šādas informācijas. Tomēr tikai viena trešdaļa respondentu uzskatīja, ka būtu “diezgan iespējams”, ka vajadzētu ieviest valsts noteikumus, un neviens neuzskatīja, ka tas būtu “pilnībā iespējams”. Šajā ziņā šī regula veicināja šādu noteikumu ieviešanu tajās dalībvalstīs, kuras vairāk tiecās regulēt izcelsmes marķēšanu.

Lielākā daļa kompetento iestāžu, ES līmeņa organizāciju un valsts nozares organizāciju uzskatīja, ka regulā noteiktos ES mērķus ar valsts noteikumiem nevarētu īstenot pilnībā. Tikai viena piektdaļa kompetento iestāžu uzskatīja, ka ar valsts noteikumiem varētu sasniegt tādus pašus mērķus, kādi noteikti regulā. Lielākā daļa uzskatīja, ka valsts noteikumi izraisītu saskaņotības trūkumu, iespējams, ietekmētu tirdzniecību vienotajā tirgū vai maldinātu patērētājus, jo valsts noteikumi attiecas tikai uz vietējiem produktiem. Ieinteresēto personu viedokļi atšķīrās atkarībā no tā, cik lielā mērā vietējā piegādes ķēde ir atkarīga no ES iekšējās tirdzniecības. Sektoros ar lielāku atkarību (piem., cūkgaļas un mājputnu gaļas sektors Vācijā, mājputnu gaļas sektors Nīderlandē un cūkgaļas sektors Spānijā) tika uzskatīts, ka gadījumā, ja regulas nebūtu, ES mērķus ar valsts noteikumiem sasniegt nevarētu vai tie tiktu sasniegti tikai ierobežotā mērā.

Kaut arī, kā iztīrīts iepriekš, regulas stāšanās spēkā netraucēja attīstīties ES iekšējai tirdzniecībai ar dzīvniekiem vai svaigu gaļu, kā arī ES vienotā tirgus darbībai, galvenie identificētie riski, ko radītu nesaskaņotas sistēmas izmantošana, bija šādi:

- atšķirīgs patērētājiem sniegtās informācijas apjoms;
- iespējami šķēršļi tirdzniecībai vienotajā tirgū;
- atšķirīgi konkurences apstākļi uzņēmējiem.

Visi minētie iespējamie nelabvēlīgas ietekmes aspekti ar šīs regulas stāšanos spēkā tika faktiski novērsti. Tagad ES patērētājiem tiek sniegta vienāda informācija par produktiem,

uz kuriem attiecas šī regula, un visiem ES uzņēmējiem ir jāievēro vienādi noteikumi bez atšķirībām starp dalībvalstīm.

Dažas dalībvalstis ir pieņēmušas valsts tiesību aktus, ar kuriem izveidots kontroles režīms (DK, IE, IT), savukārt citas ir grozījušas esošos tiesību aktus, lai nodrošinātu atbilstību regulai (EL, PL, RO).

Divās dalībvalstīs (EL, PL) valsts tiesību aktos ir noteikta papildu prasība sniegt informāciju par izcelsmes valsti attiecībā uz svaigu, atdzesētu un saldētu cūkgaļu, aitas, kazas un mājputnu gaļu, ko tirgo sveramā veidā (t. i., nefasētu).

Divas dalībvalstis (FI un FR) ir pieņēmušas papildu valsts noteikumus, lai regulas tvērumu paplašinātu attiecībā uz gaļu, ko izmanto par sastāvdaļu, vai gaļu, ko tirgo restorānos un ēdināšanas iestādēs.

Pētījums parādīja, ka šie valsts noteikumi regulas īstenošanu tiešā veidā neietekmē.

4. SECINĀJUMI

Izsekojamības sistēmas, kas izstrādātas vispārīgo pārtikas aprites tiesību aktu satvarā, ir izrādījušās rezultatīvas un nodrošinājušas atbilstību regulai, un, lai garantētu pienācīgu informācijas nodošanu, bija vajadzīgas vien minimālas izmaiņas (galvenokārt pārstrādes posmā). Nav pierādījumu, ka sistemātiski trūktu konkrētas informācijas, kas vajadzīga pienācīgai izcelsmes marķēšanai.

Tāpēc sektori varēja izpildīt prasības, pārmērīgi nepalielinot administratīvo slogu un izmaksas, jo īpaši pateicoties tam, ka noteiktas atkāpes attiecībā uz malto gaļu un atgriezumiem.

Uzņēmējiem radītās minimālās izmaksas netiek nodotas tālāk pārtikas aprites ķēdē un nekādi neietekmē galīgās patēriņa cenas.

Regula ir tikai minimāli ietekmējusi tirdzniecību ES vienotajā tirgū; ar šo regulu ieviešot saskaņotus noteikumus, vienotā tirgus darbība ir atvieglota, jo ES uzņēmējiem ir sagādāti vienlīdzīgi konkurences apstākļi.

Šajā ziņā un ņemot vērā to, ka regulā noteiktie mērķi joprojām tiek uzskatīti par relevantiem, ES pievienotā vērtība bija sniegt ES patērētājiem vienāda līmeņa informāciju, netraucējot ES vienotajam tirgum un ES iekšējai tirdzniecībai.

Sniegtā informācija izrādījās uzticama un marķēšanas definīcijām atbilstoša, un

kompetentās iestādes to spēja pilnvērtīgi pārbaudīt bez lieliem pūliņiem vai sloga.

Tomēr patērētāju izpratne par šīm definīcijām ir zema. Jo īpaši patērētāji nepietiekami izprot terminu “*audzēts [kur]*”, kas definēts regulas 5. pantā, un bieži saprot to kā vietu, kur dzīvnieks dzimis un pavadījis visu savu dzīvi. Tāpēc nevar secināt, ka sniegtā informācija ir pilnīgi skaidra un noderīga patērētājiem. Tomēr šī problēma nav saistīta ar regulas īstenošanu un to varētu risināt, uzlabojot komunikāciju, jo īpaši mazumtirdzniecības līmenī.

Analīze parādīja, ka šī regula ir saskanīga ar citiem ES tiesību aktiem par izcelsmes norādīšanu. Pastāv atšķirības ar tiesību aktiem par liellopu marķēšanu, taču tās attaisno atšķirīgie konteksti un laikposmi, kuros abi tiesību akti izstrādāti.

Nobeigumā jāatzīst, ka šī regula ir izstrādāta tā, lai radītu minimālu ietekmi uz nozari un vienlaikus sniegtu patērētājiem atbilstošu informāciju, kas atvieglo pirkuma lēmuma pieņemšanu. Pierādījumi liecina, ka šie mērķi ir sasniegti. Tāpēc pašreizējie noteikumi patlaban nav jāpārskata. Šis secinājums nekādi neietekmē patērētājiem sniedzamās informācijas vispārējo pārskatīšanu, kas minēta stratēģijā “No lauka līdz galdam”.